

Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern

Referanse PPM-
verktøy:

Referanse til regnskap:

Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern

Prosjektmandat

GODKJENT AV:

Navn	Rolle	Stilling	Dato
Jan Frich	prosjekteier	Viseadm. direktør	23.5.2022

Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern

Referanse PPM-
verktøy:

Referanse til regnskap:

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	PROSJEKTETS NAVN	4
2	PROSJEKTEIER	4
3	BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	4
4	ORGANISERING	6
5	RESULTATMÅL OG EFFEKT MÅL	7
5.1	RESULTATMÅL (OVERORDNET)	7
5.2	EFFEKT MÅL (OVERORDNET)	7
6	RAMMEBETINGELSER	7
6.1	KRAV TIL PROSJEKTET	7
6.2	TIDSRAMME	7
6.3	ORGANISASJONENS FORPLIKTELSER OVERFOR PROSJEKTET	7
6.4	KVALITET	7
6.5	ØKONOMI	8

	Dato: Side: 3 / 8
Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern	Referanse PPM-verktøy: Referanse til regnskap:

ENDRINGSLOGG

Versjon	Dato	Kapittel	Endring	Produsent	Godkjent av
0.10	04.03.2022		Dokument etablert	Torhild T. Hovdal	
0.95	31.03.2022		Justeringer	Jan Frich	
0.99	18.4.2022		Justeringer	Jan Frich	
1.00	23.05.2022		Justert etter AD-møtet	Jan Frich	

REFERANSER TIL ANDRE DOKUMENTER

Her kan det settes inn referanser til andre dokumenter som for eksempel prosjektplan, risikoanalyse, strategidokument, handlingsplan eller liknende.

Nr.	Dokumentnavn	Referanse
1.	Sikkerhetspsykiatri i Norge 2019 – En statusrapport, SIFER 2020	Sikkerhetspsykiatri-i-Norge-2019.-En-statusrapport.-PDF.-ISBN-978-82-692218-0-0-2_-nf_(2).pdf
2.	Utskrivningsklare pasienter i sikkerhetspsykiatrien – en kartlegging av utskrivningsprosessen fra sikkerhetsavdeling til kommune, SIFER 2020	Utskrivningsklare-pasienter-i-sikkerhetspsykiatrien-en-kartlegging-av-utskrivningsprosessen-fra-sikkerhetsavdeling-til-kommune-1.pdf

	Dato: Side: 4 / 8
Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern	Referanse PPM-verktøy: Referanse til regnskap:

1 PROSJEKTETS NAVN

«Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern»

2 PROSJEKTEIER

Viseadministrerende direktør (fagdirektør), Helse Sør-Øst RHF

3 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

I Oppdragsdokument 2022 fra Helse- og omsorgsdepartementet til de regionale helseforetakene er det gitt følgende utredningsoppdrag:

De regionale helseforetakene skal utarbeide en overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern, jf. statusrapport om sikkerhetspsykiatri og rapport om utskrivningsklare pasienter i sikkerhetspsykiatrien. Det skal særlig vurderes:

- *behovene for endring i kapasitet, innhold, organisering og sammenheng i tjenestetilbudet*
- *behovet for langvarig forsterkede botilbud i samarbeid med kommunene og om det kan være hensiktsmessig å etablere tverrfaglige ambulante team for å ivareta personer som utgjør en sikkerhetsrisiko*
- *videreutvikling av samarbeidsavtaler med kommunene, styringsdata og retningslinjer, jf. nevnte rapporter fra de regionale helseforetakene*

Helse Sør-Øst RHF skal lede arbeidet.

Statusrapport om sikkerhetspsykiatri

På oppdrag fra Helsedepartementet ble det i 2019 gjennomført en spørreundersøkelse ved landets tre regionale og 15 lokale sikkerhetsavdelinger. Formålet med undersøkelsen var å dokumentere utviklingstrekk og status ved norske sikkerhetspsykiatriske avdelinger, særlig med hensyn til organisering og kapasitet, kompetanse, diagnostikk og utredningsverktøy, men også andre relevante forhold for den sikkerhetspsykiatriske helsetjenesten.

Rapporten peker på en halvering av antall døgnplasser i det psykiske helsevernet de siste 20 årene, samtidig med en økning i antall pasienter innlagt etter strafferettslig hjemmel, herunder en stor andel domfelte pasienter. Justissektorens anledning til å beslutte innleggelse av personer inn i det psykiske helsevernet, kan oppta sikkerhetspsykiatriske døgnplasser som i utgangspunktet er forbeholdt pasienter med høyt sykdomstrykk og voldsproblematikk. Innleggelse av pasienter via domstoler og eventuelt via kriminalomsorgen, kan gå ut over andre pasienter som klinisk sett har større behov for en døgnplass for behandling av sin psykiske lidelse.

	Dato: Side: 5 / 8
Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømt til tvungent psykisk helsevern	Referanse PPM-verktøy: Referanse til regnskap:

Rapporten viser at domfelte pasienter opptar i underkant av 50 % av de lokale sikkerhetsplassene, og om lag 40 % av det totale antallet sikkerhetsplassene i landet. Samtidig er det store lokale variasjoner på kapasitet innen det sikkerhetspsykiatriske fagfeltet i de ulike helseforetakene; fra ikke å ha et sikkerhetspsykiatrisk tilbud, til å ha 7,0 sikkerhetsplasser per 100 000 innbygger. Fra Robak-utvalget gjorde sin undersøkelse i 1980 og frem til i dag, har antall døgnplasser i sikkerhetspsykiatrien per 100 000 innbygger blitt redusert fra 5,4 til 4,1.

Det har vært et gjennomgående problem å få videreført den aktuelle pasientgruppen til behandlingsnivå med lavere grad av sikkerhet. Flere utskrivningsklare pasienter må følges opp av sikkerhetspsykiatrien, ikke bare på grunn av symptomtrykk, men også på grunn av voldsrisiko, stigmatiserende sykehistorier, medieprofilerte saker og kriminalitetshistorikk. Rapporten peker på at Norge ikke har egne pasientforløp/behandlingslinjer for domfelte pasienter, som f.eks. England og Sverige har. Det anbefales derfor å se på muligheten for økt bruk av Sikkerhets-FACT-Team, som vil sikre en kvalifisert oppfølging av domfelte pasienter etter utskrivelse fra sikkerhetspsykiatriske avdelinger.

Tilbakemeldingene fra helseforetakene indikerer at flere har mangelfulle systemer for registrering av henvisninger, innleggelses og utskrivninger. Det er derfor vanskelig å si noe om at antall døgnplasser i norsk sikkerhetspsykiatri er tilstrekkelig, sett opp mot behovet og etterspørselen.

Rapport om utskrivningsklare pasienter sikkerhetspsykiatri

På oppdrag fra Helsedirektoratet ble det i 2019 gjennomført en kartlegging av status og utfordringer knyttet til utskrivning og mottak av sikkerhetspsykiatriske pasienter. Kartleggingen ble utført gjennom en omfattende spørreskjemabasert undersøkelse til regionale og lokale sikkerhetspsykiatriske avdelinger, samt til allmennpsykiatriske avdelinger innen psykisk helsevern og kommuner som har mottatt henvendelser om utskrivningsklare pasienter i løpet av 2019.

Rapporten redegjør for hva som ikke fungerer i utskrivelsesprosessen. Funnene peker på komplekse og sammensatte behov, ikke bare hos pasientgruppen, men også for kommunene som skal motta dem. Det handler bl.a. om lovverk, økonomi, kompetanse, kultur for samhandling og det å danne en felles forståelse for hele utfordringsbildet mellom alle involverte. Dette inkludert egenskaper hos pasienten, så vel som egenskaper ved sikkerhetsavdelingene, mottakeravdelingene og kommunene. Rapporten belyser videre hvilke tiltak som kan ha betydning for bedret rettssikkerhet og livskvalitet for en utsatt pasientgruppe, og hva som må til for å gi helhetlige og koordinerte helsetjenester og bedre pasientflyt, samtidig som samfunnsvernensynet ivaretas.

Når det gjelder pasienter som er dømt til tvungent psykisk helsevern tyder funnene på at pasienter, med begrunnelse i samfunnsvernensynet, må oppholde seg i sykehusavdeling selv etter å ha blitt vurdert som ferdigbehandlet der.

Rapporten anbefaler en rekke tiltak:

- Ulike verktøy, herunder de forskrifter og den kunnskap som eksisterer, må gjøres kjent og faktisk benyttes.

	Dato: Side: 6 / 8
Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømtede til tvungent psykisk helsevern	Referanse PPM-verktøy: Referanse til regnskap:

- Der lovverk står i motsetningsforhold til hverandre eller gir grunnlag for tvetydigheter må dette avklares.
- Finansieringsordningene må sikre pasientgruppen et helhetlig, differensiert og adekvat tjenestetilbud. Dette må inkludere boligformer som ivaretar både pasientgruppens behandlings- og omsorgsbehov, deres rettssikkerhet knyttet til frihetsbegrensninger og bruk av tvang, samtidig med at samfunnsvern hensynet ivaretas.

Rapporten viser til et behov for videre kartlegging og forskning knyttet til behandlingsforløp for sikkerhetspsykiatriske pasienters, herunder bl.a. et system for bedre og enhetlig registrering av pasientgruppen.

Oppdraget om å utarbeide en overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømtede til tvungent psykisk helsevern er et stort og sammensatt interregionalt oppdrag. Arbeidet organiseres derfor som et interregionalt prosjekt.

4 ORGANISERING

Arbeidet med oppdraget organiseres som et interregionalt prosjekt med viseadministrerende direktør (fagdirektør) i Helse Sør-Øst RHF som prosjekteier. Det etableres en styringsgruppe med følgende sammensetning:

- En representant fra hvert av de fire regionale helseforetakene (styringsgruppen ledes av avdelingsdirektør i enhet psykisk helsevern og rusbehandling i Helse Sør-Øst RHF).
- To konserntillitsvalgte
- En representant for konsernverneombudene
- En brukerrepresentant

Det nedsettes en prosjektgruppe bestående av en representant fra hvert av de regionale kompetansesentrene for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, og en representant fra hvert regionalt helseforetak. Det gis oppdrag til Regionalt kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri (Oslo universitetssykehus HF) i Helse Sør-Øst om å lede prosjektgruppen.

Helseforetak og private ideelle sykehus, aktuelle fagmiljø, kommune, og brukerorganisasjoner involveres i arbeidet gjennom representasjon i referansegruppe og gjennom innspillmøter.

Konserntillitsvalgte (KTV) og regionalt brukerutvalg (RBU) informeres og involveres i arbeidet gjennom etablerte samarbeidsfora i de regionale helseforetakene. Prosjektdeltakere har ansvar for involvering/medvirkning i hver sin region.

	Dato: Side: 7 / 8
Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern	Referanse PPM-verktøy: Referanse til regnskap:

5 RESULTATMÅL OG EFFEKTMÅL

5.1 Resultatmål (overordnet)

Prosjektet skal levere et dokument som er en overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern som fremkommer, jf. Oppdragsdokument 2022.

5.2 Effektmål (overordnet)

Det eksisterer en overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern i Norge, og som omhandler:

- behovene for endring i kapasitet, innhold, organisering og sammenheng i tjenestetilbudet
- behovet for langvarig forsterkede botilbud i samarbeid med kommunene og om det kan være hensiktsmessig å etablere tverrfaglige ambulante team for å ivareta personer som utgjør en sikkerhetsrisiko
- videreutvikling av samarbeidsavtaler med kommunene, styringsdata og retningslinjer

6 RAMMEBETINGELSER

6.1 Krav til prosjektet

Prosjektet må forholde seg til ordinære rammer og retningslinjer, som anskaffelser, tids- og ressursbruk, tiltak og løsninger.

6.2 Tidsramme

Prosjektmandat besluttet i interregionalt fagdirektørmøte mars 2022 og det lages en orienteringssak til møtet mellom AD-ene i RHF-ene.

Prosjektgruppen etableres innen juni 2022.

Endelig rapport skal være ferdig innen 1. mars 2023 og behandles i påfølgende AD-møte.

6.3 Organisasjonens forpliktelser overfor prosjektet

De regionale helseforetakene forplikter seg til å stille med tilstrekkelige ressurser for å gjennomføre prosjektet. Prosjekteier og styringsgruppen stiller seg til rådighet for prosjektet for nødvendige avklaringer og beslutninger i prosjektperioden.

6.4 Kvalitet

Prosjektet må følge:

- lovpålagte krav
- overordnede nasjonale og regionale føringer

	Dato: Side: 8 / 8
Prosjektmandat: Overordnet plan for sikkerhetspsykiatrien og øvrige tiltak for dømte til tvungent psykisk helsevern	Referanse PPM-verktøy: Referanse til regnskap:

6.5 Økonomi

Prosjektet gjennomføres innenfor ordinære rammene, hvor reiser, arbeid mv. dekkes at det enkelte RHF. Regionalt kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri (Oslo universitetssykehus HF) bidrar uten særskilt finansiering.